Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

cpkp
centrum pro komunitní práci

POPIS POTŘEB OSOB V NEPŘÍZNIVÉ SOCIÁLNÍ SITUACI NA ÚZEMÍ MIKROREGIONU POLABÍ

Tento dokument byl zpracován v rámci projektu „Komunitní plán sociálních a návazných služeb Mikroregionu Polabí“ s číslem CZ.03.2.63/0.0/0.0/16_063/0006547, který je financován z ESF prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost.

SRPEN 2019

CPKP střední Čechy

Obsah

ÚVOD **3**

1. CÍL REALIZOVANÝCH ANALÝZ 4

1.1. Analýza trávení volného času neorganizovaných dětí a mládeže trávících volný čas v ulicích se zaměřením na potřebnost vhodných služeb pro tuto cílovou skupinu 4

1.2. Potřeby rodin s dětmi se zaměřením na rizikové jevy, současné postupy řešení, místní dostupnost pomoci 4

1.3. Potřeby v oblasti poradenských služeb 4

1.4. Potřeby seniorů a osob se zdravotním postižením..... 4

1.5. Potřeby osob ohrožených sociálním vyloučením žijících v menších obcích ORP 5

2. INFORMACE O PRŮBĚHU REALIZACE JEDNOTLIVÝCH ANALÝZ 6

2.1. Analýza trávení volného času neorganizovaných dětí a mládeže trávících volný čas v ulicích se zaměřením na potřebnost vhodných služeb pro tuto cílovou skupinu 6

2.2. Potřeby rodin s dětmi se zaměřením na rizikové jevy, současné postupy řešení, místní dostupnost pomoci 6

2.3. Potřeby v oblasti poradenských služeb 6

2.4. Potřeby seniorů a osob se zdravotním postižením..... 6

2.5. Potřeby osob ohrožených sociálním vyloučením žijících v menších obcích ORP 7

3. ZÁVĚRY Z JEDNOTLIVÝCH ANALÝZ 8

3.1. Analýza trávení volného času neorganizovaných dětí a mládeže trávících volný čas v ulicích se zaměřením na potřebnost vhodných služeb pro tuto cílovou skupinu 9

3.2. Potřeby rodin s dětmi se zaměřením na rizikové jevy, současné postupy řešení, místní dostupnost pomoci 16

3.3. Potřeby v oblasti poradenských služeb 26

3.4. Potřeby seniorů a osob se zdravotním postižením..... 28

3.5. Potřeby osob ohrožených sociálním vyloučením žijících v menších obcích ORP 38

4. ZÁVĚR 41

5. PŘÍLOHA – SLOVNÍČEK POJMŮ..... 44

ÚVOD

K mapování současné situace v oblasti potřeb cílových skupin docházelo od počátku realizace projektu, tedy od jara 2018.

Zaměřili jsme se především na tyto cílové skupiny:

- rodiny s dětmi v lokalitě Milovice se zaměřením na rizikové jevy, současné postupy řešení, místní dostupnost pomoci;
- osoby ohrožené sociálním vyloučením se zaměřením na potřeby osob žijících v menších obcích ORP;
- potřeby seniorů a OZP (především ve vazbě k terénním službám, ale i k dalším tématům).

Ke konkrétní volbě metodologií zpracování potřeb u jednotlivých CS docházelo v průběhu realizace projektu. Konkrétně se jednalo o:

- monitoring území z pohledu trávení volného času dětí a mladých lidí;
- skupinové diskuse a individuální polostrukturované řízené rozhovory;
- dotazníkové šetření.

V rámci procesu zjišťování potřeb vznikly tyto jednotlivé analýzy:

- Analýza trávení volného času neorganizovaných dětí a mládeže se zaměřením na potřebnost vhodných služeb pro tuto cílovou skupinu. Tato šetření byla realizována ve městech Lysá nad Labem a Milovice.
- Potřeby rodin s dětmi se zaměřením na rizikové jevy, současné postupy řešení, místní dostupnost pomoci.
- Potřeby v oblasti poradenských služeb.
- Potřeby seniorů a osob se zdravotním postižením.
- Potřeby osob ohrožených sociálním vyloučením žijících v menších obcích ORP.

1. CÍL REALIZOVANÝCH ANALÝZ

1.1. Analýza trávení volného času neorganizovaných dětí a mládeže trávících volný čas v ulicích se zaměřením na potřebnost vhodných služeb pro tuto cílovou skupinu

Cílem této analýzy byl popis výskytu dětí a mládeže ve vytipovaných lokalitách ORP, projevů sociálně rizikového chování a jevů, které primárně souvisejí s dětmi a mládeží. V rámci mapování lokality byly dále popsány jevy, které se zde vyskytují, ale primárně nesouvisejí s cílovou skupinou (výskyt návykových látek, osoby bez přístřeší, graffiti, projevy subkulturních skupin, nezabezpečené budovy apod.).

1.2. Potřeby rodin s dětmi se zaměřením na rizikové jevy, současné postupy řešení, místní dostupnost pomoci

Cílem analýzy byl popis sociálně rizikového chování a jevů, které primárně souvisejí s rodinou s dětmi. V rámci šetření byly popisovány jevy, které jsou vnímány jako problematické.

1.3. Potřeby v oblasti poradenských služeb

Podnět k šetření na toto téma podala pracovní skupina Rodina, děti, mládež, která se jednomyslně shodla, že v regionu chybí školské poradenské zařízení. Cílem realizovaného dotazníkového šetření bylo tyto závěry ověřit.

1.4. Potřeby seniorů a osob se zdravotním postižením

Výzkum potřeb seniorů (seniorů, kteří jsou díky svým zdravotním či sociálním handicapům odkázáni na pomoc, podporu a péči druhé osoby) a osob se zdravotním postižením ve vazbě k řešení nepříznivých sociálních životních situací byl zaměřen na potřeby seniorů a osob se zdravotním postižením, kteří žijí za podpory svých blízkých a sociálních služeb v domácím prostředí. Potřeby těchto osob jsou ovlivněné především jejich jednotným přáním v domácím prostředí servat co nejdéle.

Cílem analýzy bylo ověřit potřebnost a dostupnost terénních sociálních služeb, ověřit potřeby v oblasti finančně dostupné a přizpůsobené dopravy a ověřit potřeby této CS v oblasti bydlení.

1.5. Potřeby osob ohrožených sociálním vyloučením žijících v menších obcích ORP

Výzkum potřeb osob ohrožených sociálním vyloučením žijících v menších obcích ORP byl navržen jako jeden z dalších podkladů pro tvorbu střednědobého komunitního plánu sociálních služeb pro období r. 2020–2024. Cílem bylo zmapovat situaci v menších obcích v území, jaké jejich obyvatelé řeší problémy, na koho se obrací, jaká pomoc, podpora či péče je jim dostupná.

2. INFORMACE O PRŮBĚHU REALIZACE JEDNOTLIVÝCH ANALÝZ

2.1. Analýza trávení volného času neorganizovaných dětí a mládeže trávících volný čas v ulicích se zaměřením na potřebnost vhodných služeb pro tuto cílovou skupinu

Sběr dat probíhal formou mapování lokality (systematický nezúčastněný monitoring), na které navázaly skupinové rozhovory zaměřené na:

- Trávení volného času dětí a mládeže;
- Vnímání bezpečnosti v lokalitě;
- Potřebnost vhodných služeb pro děti a mládež.

Na sběru informací se podíleli tazatelé, kteří byli před realizací rozhovorů proškoleni ¨ dne 27. 8. 2018. Ti realizovali celkem 51 rozhovorů se 148 dětmi a mládeží. 22 rozhovorů se uskutečnilo v Lysé nad Labem a 29 v Milovicích.

2.2. Potřeby rodin s dětmi se zaměřením na rizikové jevy, současné postupy řešení, místní dostupnost pomoci

Pro účely našeho šetření jsme použili výzkumnou metodu skupinových diskusí, která patří mezi nejzákladnější metody kvalitativního sociologického výzkumu. Účastníci těchto diskusí byli odborníci/experti, v tomto případě zaměstnanci Odboru školství, sociálních věcí, zdravotnictví a kultury (dále jen OŠSVZaK) a členové komisí města Lysá nad Labem. Šetření bylo realizováno v březnu 2019 a celkem se ho zúčastnilo 14 respondentů.

2.3. Potřeby v oblasti poradenských služeb

Toto šetření bylo realizováno prostřednictvím on-line dotazníku probíhalo v období prosinec 2018 až leden 2019. Do dotazníkového šetření se zapojilo sedm základních škol, jedna škola speciální a dvě střední školy.

2.4. Potřeby seniorů a osob se zdravotním postižením

V rámci tohoto šetření jsme použili kombinaci kvalitativních a kvantitativních výzkumných metod.

Byly realizovány skupinové a individuální rozhovory, kterých se zúčastnili senioři, osoby se zdravotním postižením, dále také odborníci/experti, v tomto případě zaměstnanci OŠSVZaK, členové sociální komise a zástupci z řad poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb. Skupinové diskuse a individuální rozhovory probíhaly v období červen 2018 až duben 2019 a celkově se jich zúčastnilo 74 osob.

Pro další účely našeho šetření zaměřeného na CS senioři a osoby se zdravotním postižením jsme použili dotazníkové šetření. Sběr dat byl koncipován formou ankety v dubnu 2019. Šetření se celkem zúčastnilo 79 seniorů.

2.5. Potřeby osob ohrožených sociálním vyloučením žijících v menších obcích ORP

Pro účely našeho šetření jsme použili výzkumnou metodu individuálních hloubkových rozhovorů, která patří mezi nejzákladnější metody kvalitativního sociologického výzkumu.

V období březen - květen 2018 byly realizovány rozhovory se starosty obcí Starý Vestec, Bříství, Kounice, Přerov nad Labem, Stratov, Ostrá, Stará Lysá, Semice a Jiřice.

3. ZÁVĚRY Z JEDNOTLIVÝCH ANALÝZ

Následující kapitola popisuje problémové oblasti, které byly v průběhu šetření identifikovány. Dále jsou zde navržena doporučení vycházející ze zjištěných skutečností a jsou vztažena ke sledovaným cílovým skupinám. Vzhledem k rozdílným technikám ve sběru dat ve vztahu k jednotlivým analýzám je pojetí zpracování jednotlivých podkapitol různé.

3.1. Analýza trávení volného času neorganizovaných dětí a mládeže trávících volný čas v ulicích se zaměřením na potřebnost vhodných služeb pro tuto cílovou skupinu

Shrnutí a doporučení pro lokalitu Lysá nad Labem

Aktivity pro neorganizovanou mládež

Některé děti a mládež tráví volný čas pasivním způsobem v ulicích, nevyhledávají zájmové kroužky či jiné organizované aktivity. Tyto děti a mládež je přirozeně nenavštěvují, nevyužívají jejich nabídky. Bariérou mohou být finanční nároky na dané aktivity či prostory.

V lokalitě by bylo vhodné podpořit tuto skupinu realizací terénního programu (viz terénní sociální práce s dětmi a mládeží), dále úpravou venkovních prostor vybavených např. přístřešky (viz venkovní prostor/hřiště pro mladistvé) či renovací a výstavbou dalších hřišť pro sportovní a jiné vyžití.

(Venkovní) prostory pro mladistvé

V Lysé nad Labem se nacházejí jak venkovní hřiště s různým zaměřením, tak i parkové části, přesto by bylo vhodné vybavit současná fungující hřiště, případně i parkové části, přístřeškem, altánkem nebo zákoutím, a to pro případ deště či jako místo pro setkávání dětí a mládeže, které vykazují značnou míru potřeby soukromí charakteristickou pro období dospívání. Další možností by mohlo být vybudování venkovního prostoru pro mladistvé - nejlépe ohraničená, z části zatravněná plocha, opět s přístřeškem či altánkem umístěná ne zcela v bezprostřední blízkosti místní zástavby. Mohlo by se jednat i o hřiště s herními a cvičícími prvky atraktivními pro tuto věkovou kategorii. Další podněty byly spojeny se zaměřením a vybavením hřišť. Respondenti projevili zájem o renovaci stávajícího skateparku, ale i fotbalového stadionu. Dále by přivítali např. sportovní víceúčelovou halu, in-line dráhu, hřiště na volejbal, parkourový prostor, lepší sportovní hřiště apod. Mimoto se ve vyjádřených potřebách nacházeli na předních místech bazén/koupaliště/aquapark.

Terénní sociální práce s dětmi a mládeží

Vzhledem k přítomnosti rizikových jevů v životním stylu respondentů, kteří tráví volný čas na ulici, by zde bylo vhodné realizovat terénní program pro děti a mládež[1], a to nejlépe ve spolupráci s vybranou neziskovou organizací, která má s uvedenou sociální službou zkušenosti. Výhodou zavedení terénního programu, tedy působení terénních pracovníků v lokalitě, je kromě výhod vyjmenovaných v poznámce i získání velmi efektivního „informačního kanálu" mezi úřadem (OŠSVZaK) a „ulicí", tedy skupinou neorganizovaných dětí a mládeže.

Terénní práci lze realizovat buď bez zázemí, tzn. pouze ve formě přítomnosti pracovníků v ulicích, nebo se zázemím v podobě stavební buňky, maringotky umístěné v lokalitě s největším výskytem cílové skupiny, nebo v podobě zázemí v objektu města, které by sloužilo jako prostor pro aktivity s dětmi a mládeží a konzultační místnost. Funguje tedy jako místo pro setkávání s pracovníkem, konzultace, zázemí pro drobné sportovní vybavení či společenské hry, které jsou mládeži k dispozici apod. V případě, že by se jednalo o mobilní zázemí, vzniká tu možnost přemístění v případě přesunu cílové skupiny do jiné lokality.

Na základě realizace této sociální služby se může do budoucna ukázat jako potřebné vybudování další sociální služby, a to nízkoprahového zařízení pro děti a mládež.

Terénní program s uživateli návykových látek

Terénní práce s uživateli návykových látek je v Lysé nad Labem zajištěna (je realizována organizací SEMIRAMIS, z.ú.). Vzhledem k výskytu materiálu k užívání návykových látek (viz kapitola 6.1.) je vhodné tuto sociální službu zachovat minimálně ve stávajícím rozsahu.

[1] Terénní sociální práce (streetwork) je forma sociální práce, která spočívá ve vyhledávání uživatelů v jejich přirozeném prostředí, na ulici a v poskytování sociálních služeb (poradenství, doprovod do institucí, situační a krizová intervence). Terénní sociální pracovník vyhledává uživatele / zájemce o službu, kteří patří do cílové skupiny, nabízí jim poradenství, doprovod do institucí a pomoc při řešení obtížných životních situací (problémy ve škole, v rodině, s kamarády, s drogovými experimenty). Cílem terénní sociální práce je iniciovat u mladých lidí pozitivní změnu v jejich životě, která povede k omezení negativních jevů souvisejících s jejich životním stylem. Pracovníci podporují mladé lidi k aktivnímu a samostatnému řešení životních obtíží, motivují je k zapojení do společenského dění v místě jejich bydliště a k aktivnímu trávení volného času.

Informovanost dětí a mládeže

I přes velmi pozitivní výsledek dotazování na možné zdroje profesionální pomoci v obtížné situaci, ve které se mohou děti a mládež ocitnout, by bylo přínosné diskutovat, jakou formu zvolit, aby cílová skupina získala ještě více informací o profesionálních formách pomoci než jakými disponuje. K tomuto účelu by bylo vhodné navázat intenzivní spolupráci s místními subjekty, které s cílovou skupinou pracují, tzn. zejména školy, dále nízkoprahový klub a další.

Spolupráce úřadu s dalšími institucemi v lokalitě

Vzhledem k výskytu některých rizikových jevů a potřebnosti sociálních služeb by bylo vhodné diskutovat navázání intenzivnější spolupráce úřadu (zejména kurátorů pro děti a mládež), neziskového sektoru, policie (státní či městské), základních škol a dalších institucí zabývajících se problematikou dětí a mládeže, a to za účelem společné koordinace činnosti vedoucí k efektivnímu řešení dané situace, a tím ke snížení výskytu sociálně rizikových jevů v lokalitě. Tato spolupráce by mohla mít podobu např. pravidelných případových setkávání (case management) či pravidelných regionálních setkávání. K tomuto účelu lze také využít stávající platformu pracovních skupin v rámci komunitního plánování rozvoje sociálních a návazných služeb, které v ORP probíhá.

Shrnutí a doporučení pro lokalitu Milovice

Aktivity pro neorganizovanou mládež

Některé děti a mládež tráví volný čas pasivním způsobem v ulicích, nevyhledávají zájmové kroužky či jiné organizované aktivity. Tyto děti a mládež je přirozeně nenavštěvují, nevyužívají jejich nabídky. Bariérou mohou být finanční nároky na dané aktivity či prostory.

V lokalitě by bylo vhodné podpořit tuto skupinu realizací terénního programu (viz terénní sociální práce s dětmi a mládeží), dále výstavbou přístřešků (viz venkovní prostor/hřiště pro mladistvé) či renovací a výstavbou dalších hřišť.

Legální plochy na realizaci graffiti

Scéna, která má ambici tvořit graffiti jako umění, se v Milovicích pravděpodobně vyskytuje, spíše ale sporadicky, ve formě pokusů. Ve většině případů se jedná o amatérské pokusy, nicméně z množství je zřejmé, že je pro řadu místních dětí a mládeže přitažlivé. Jde o nelegální činnost, proto by bylo vhodné uvažovat o zavedení legálních ploch, a tím preventivně bránit rozvoji vandalismu a trestné činnosti. Na vytipování i „designu“ budoucích legálních ploch je možné spolupracovat přímo se skupinou dětí a mládeže či konzultovat s organizacemi, které s touto skupinou pracují a mají se zaváděním legálních ploch zkušenosti.

(Venkovní) prostory pro mladistvé

V Milovicích se nacházejí jak venkovní hřiště s různým zaměřením (mezi nejoblíbenější patří workoutové), tak i parkové či zalesněné části, přesto by bylo vhodné vybavit současná fungující hřiště, případně i parkové části, dalšími přístřešky, altánky nebo zákoutími, a to pro případ deště či jako místo pro setkávání dětí a mládeže vykazující značnou míru potřeby soukromí charakteristickou pro období dospívání. Další podněty byly spojeny se zaměřením a vybavením hřišť. Respondenti projevili zájem o renovaci stávajícího či vybudování krytého skateparku a hřiště na parkour (buď krytá hala, nebo venkovní hřiště s překážkami, jámami s molitany apod.), které svým zaměřením konvenuje se zálibami starší mládeže, tedy by i naplňovala požadavek respondentů na vybudování hřiště pro mládež od 13 let výše.

Mimoto se ve vyjádřených potřebách nacházeli na předních místech (krytý) bazén/koupaliště/aquapark či kino.

Terénní sociální práce s dětmi a mládeží

Vzhledem k přítomnosti rizikových jevů v životním stylu respondentů, kteří tráví volný čas na ulici, by zde bylo vhodné realizovat terénní program pro děti a mládež[2], a to buď ve spolupráci s místním nízkoprahovým klubem, nebo s vybranou neziskovou organizací, která má s uvedenou sociální službou zkušenosti. Pokud by se navázala spolupráce s místním NZDM, zavedení terénního programu by bylo možné rozšířením služby o terénní formu, což je v současné době běžný postup nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, pokud vznikne poptávka v území po práci v terénu. Služba poté realizuje kromě ambulantní formy i tzv. příklubový terén. Pokud by se navázala spolupráce s jinou neziskovou organizací, ta by již musela zavést samostatnou sociální službu.

Výhodou zavedení terénního programu, tedy působení terénních pracovníků v lokalitě, je kromě výhod vyjmenovaných v poznámce i získání velmi efektivního „informačního kanálu“ mezi úřadem (OŠSVZaK) a „ulicí“, tedy skupinou neorganizovaných dětí a mládeže.

Terénní práci lze realizovat buď bez zázemí, tzn. pouze ve formě přítomnosti pracovníků v ulicích, nebo se zázemím v podobě stavební buňky, maringotky umístěné v lokalitě s největším výskytem cílové skupiny, nebo v podobě zázemí v objektu města, které by sloužilo jako prostor pro aktivity s dětmi a mládeží a konzultační místnost. Funguje tedy jako místo pro setkávání s pracovníkem, konzultace, zázemí pro drobné sportovní vybavení či společenské hry, které jsou mládeži k dispozici apod. V případě, že by se jednalo o mobilní zázemí, vzniká tu možnost přemístění v případě přesunu cílové skupiny do jiné lokality.

[2] Terénní sociální práce (streetwork) je forma sociální práce, která spočívá ve vyhledávání uživatelů v jejich přirozeném prostředí, na ulici a v poskytování sociálních služeb (poradenství, doprovod do institucí, situační a krizová intervence). Terénní sociální pracovník vyhledává uživatele / zájemce o službu, kteří patří do cílové skupiny, nabízí jim poradenství, doprovod do institucí a pomoc při řešení obtížných životních situací (problémy ve škole, v rodině, s kamarády, s drogovými experimenty). Cílem terénní sociální práce je iniciovat u mladých lidí pozitivní změnu v jejich životě, která povede k omezení negativních jevů souvisejících s jejich životním stylem. Pracovníci podporují mladé lidi k aktivnímu a samostatnému řešení životních obtíží, motivují je k zapojení do společenského dění v místě jejich bydliště a k aktivnímu trávení volného času.

Terénní program s uživateli návykových látek

Terénní práce s uživateli návykových látek je v Milovicích zajištěna (je realizována organizací SEMIRAMIS, z.ú.), ale vzhledem k výskytu materiálu k užívání návykových látek a samotných uživatelů (viz kapitola 6.1.) by bylo vhodné iniciovat setkání poskytovatelů programu a zpracovatele analýzy a zástupců města, kde by se vzájemně diskutovaly výsledky analýzy a zkušenosti z činnosti drogových terénních programů. Je otázkou, zda výstupem bude časové zintenzivnění programu či rozšíření lokality působení nebo změna způsobu provádění terénního programu nebo zachování stávajícího stavu, jelikož se ukáže jako dostatečný.

Informovanost dětí a mládeže

I přes velmi pozitivní výsledek dotazování na možné zdroje profesionální pomoci v obtížné situaci, ve které se mohou děti a mládež ocitnout, by bylo přínosné diskutovat, jakou formu zvolit, aby cílová skupina získala ještě více informací o profesionálních formách pomoci než jakými disponuje. K tomuto účelu by bylo vhodné navázat intenzivní spolupráci s místními subjekty, které s cílovou skupinou pracují, tzn. zejména školy, dále nízkoprahový klub a další.

Posílení bezpečnosti v lokalitě

Přestože výsledkem šetření je závěr, že policejní hlídky se zde pohybují a jsou zdrojem bezpečí a ochrany, jedná se spíše o pohyb automobily, sporadicky pěšky. Bylo by proto vhodné zintenzivnit fyzický pohyb policie v rizikových lokalitách vyjmenovaných v analýze.

Zabezpečení opuštěných budov

Lokalita je výjimečná přítomností množství opuštěných, polorozpadlých budov, které jsou různě zabezpečené, respektive nezabezpečené, a jsou využívány nejen osobami bez přístřeší a uživateli návykových látek, ale i dětmi a mládeží. Představují tedy značné riziko. Bylo by proto vhodné jednat s majiteli uvedených objektů o zajištění jejich funkčního zabezpečení tak, aby nebyly volně přístupné.

Spolupráce úřadu s dalšími institucemi v lokalitě

Vzhledem k výskytu některých rizikových jevů a potřebnosti sociálních služeb by bylo vhodné diskutovat navázání intenzivnější spolupráce úřadu (zejména kurátorů pro děti a mládež), neziskového sektoru, policie (státní či městské), základních škol a dalších institucí zabývajících se problematikou dětí a mládeže, a to za účelem společné koordinace činnosti vedoucí k efektivnímu řešení dané situace, a tím ke snížení výskytu sociálně rizikových jevů v lokalitě. Tato spolupráce by mohla mít podobu např. pravidelných případových setkávání (case management) či pravidelných regionálních setkávání. K tomuto účelu lze také využít stávající platformu pracovních skupin v rámci komunitního plánování rozvoje sociálních a návazných služeb, které v ORP probíhá.

3.2. Potřeby rodin s dětmi se zaměřením na rizikové jevy, současné postupy řešení, místní dostupnost pomoci

Potřeby v oblasti bydlení

Ve většině případů se jedná o rodiny, kdy rodiče nepracují a žijí jen ze sociálních dávek. Pro neplacení nájemného jsou pak tyto rodiny vystěhovány z bytu. V lokalitě nejsou dostupné potřebné stupně bydlení, které by odpovídaly schopnostem a situaci jednotlivých rodin. V období posledních několika let se v území výrazně snížila kapacita komerčních ubytoven a jejich cena dosahuje výše, kterou již ani ÚP neakceptuje a nepokrývá příspěvkem či doplatkem na bydlení (tento stav je sociálními pracovnicemi vnímám negativně). V případě ztráty bydlení se řeší, jak zajistit bydlení matce s dítětem/dětmi. Pokud se jedná o celou rodinu, otec většinou nemůže s rodinou zůstat, bydlení pro rodiny s dětmi dostupné ve městě není. Problém vzniká, pokud je nutné zajistit tuto službu okamžitě.

- Sociální pracovnice nemohou klienty „posílat“ na Odbor správy majetku města, jelikož městské byty se přidělují obálkovou metodou a podmínkou je složení kauce, pro klienty jsou tyto byty nedostupné. Pravidla pro přidělování městských bytů jsou nastavena tak, že byty jsou absolutně nedostupné pro větší část cílové skupiny OŠSVZaK.
- Pokud se nenajde řešení pro celou rodinu či matku (azylové bydlení je v danou chvíli nedostupné), řeší se primárně pouze dítě, které je umístěno na dobrovolném pobytu v dětských centrech nebo v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc.
- V případech obecních bytů je důležitá spolupráce se zástupci jednotlivých obcí, které mají obecní byty na starosti (ve vlastnictví, správě), tak, aby se situaci, kdy rodina o bydlení přijde, dalo včas předejít. Ne vždy však spolupráce funguje.

Navrhovaná řešení:

- Zajištění dostupnosti sociální služby azylového bydlení pro rodiče s dětmi.
- Zajištění dostupnosti různých forem bydlení – dle kompetencí jednotlivých klientů.
- Jednání s vedením měst o „změkčení“ pravidel pro přidělování bytů klientele OŠSVZaK (na doporučení OŠSVZaK).

Potřeby v oblasti rodinného poradenství

Rozchod rodičů je ve většině případů vnímán jako složitý, co do reálného řešení. Lépe se v případě vztahových problémů pracuje s rodiči se základním vzděláním. U těchto rodin vztahové problémy vyplynou velmi často z finančních a následně z bytových problémů.

- Jedná se především o rodiny z Milovic - Mladé.
- V těchto případech hraje zásadní roli ve využívání (resp. nevyužívání) poradenských služeb jejich vzdálenost (Nymburk, Praha) a finanční náročnost.

Pokud se objeví problémy v rodině mezi partnery v momentě, kdy partneři ještě o rozchodu neuvažují a chtějí problémy řešit, není v území dostupné manželské poradenství, resp. kvalitní poradenství. Zdejší odbor využívá Centrum rodinného poradenství SEMIRAMIS, z.ú., ale jeho kapacity nestačí uspokojit poptávku. Rovněž dostupnost (Nymburk) je pro některé klienty limitující.

Pokud jsou rodiče kompetentní, a tedy dobře informovaní, znají svá práva ohledně následné péče o dítě, finančně zajištění, velmi často nejsou ochotni se domluvit na péči o své děti. Tito rodiče nechtějí ustoupit ze svých požadavků a sociální pracovnice nemají v těchto situacích nástroje, které by mohly smysluplně použít. Tito rodiče odmítají poradenství, mediaci či jiné formy pomoci. Dostupné organizace pracují pouze s motivovanou rodinou se zakázkou. Tyto případy pak velmi často končí opakovanými soudními spory, jelikož sociální pracovnice již nemají další nástroje pro řešení.

Navrhovaná řešení:

- Zajištění dostupnosti mediace a rodinného poradenství ve všech formách (placené i neplacené) – např. navýšení kapacit CRP SEMIRAMIS, z.ú. a zřízení detašovaného pracoviště v Milovicích.
- Zajištění dostupnosti služeb dětského psychologa kapacitně zajištěné pro dlouhodobou práci s klienty.

Potřeby v oblasti dluhového poradenství

V této souvislosti sociální pracovnice řeší především dluhy, exekuce a insolvence. Velmi často se jedná o rodiče, kteří jsou vedeni na Úřadu práce ČR, pobírají dávky hmotné nouze, případně i jiné sociální dávky. Pokud se úplná rodina dostane do finančních problémů, ve většině případů se na sociální pracovnice obrací žena/matka. Do finančních problémů se také dostávají matky samoživitelky, otcové samoživitelé, romské rodiny, ale také osoby, jejichž jediným příjmem je důchod (starobní/invalidní). Neřešitelný problém vznikne, pokud otec (či matka) neplatí výživné na děti; sociální pracovnice nemají v současné době funkční nástroje pro skutečnou pomoc. V případě potřeby lze využít potravinovou banku poskytovanou neziskovými organizacemi působícími ve městě. K dispozici jsou také charitativní programy měst Lysá nad Labem a Milovice, kdy o příspěvcích rozhoduje vždy rada města. Problematiku exekucí a insolvence lze také řešit s pomocí vyškolených pracovníků městského úřadu, ale podání návrhu na insolvenci je vázáno pouze na akreditovaná pracoviště, která jsou ovšem dostupná nejblíže v Praze a Kolíně.

- Finanční problémy často souvisí s problémy vztahovými.
- Vztahové problémy mohou vést k tomu, že jeden rodič zůstává s omezenými prostředky s dítětem.
- Naopak finanční problémy často vedou ke vztahovým problémům.

Navrhovaná řešení:

- Zajištění bezplatného finančního a právního poradenství.
- Zvyšování finanční gramotnosti obyvatel, a to již od školních let.

Problémy související s problematikou kryté absence ve škole

Jedná se o absenci, kterou dětem omlouvají rodiče. Tato forma absence je rozšířenější v porovnání s absencí neomluvenou. Jedná se velmi často o jednodenní a dvoudenní absence, absence odpoledního vyučování. Vyskytují se především v romských rodinách a sociálně slabých rodinách. Uvedené problémy souvisí s hodnotovým rámcem rodiny. Škola se v první fázi problém snaží řešit sama např. tím, že vyžaduje omluvenky potvrzené lékařem. Toto řešení ale nefunguje dlouhodobě. Sociální pracovnice se o problémech s absencí dozvídají až v momentě, kdy je situace velmi složitě řešitelná. V současné době se dle stanoviska MPSV nejedná o problém, který by spadal do gesce OSPOD.

Navrhovaná řešení:

- Nastavení efektivní spolupráce se školami v území.
- Podpora rodin formou doprovázení, doučování.
- Zřízení pedagogicko-psychologické poradny pro spádovou oblast Mikroregionu Polabí

Problémy související s problematikou závislostí

Konkrétně se jedná o matky (případně těhotné ženy), které užívají různé návykové látky (alkohol, nealkoholové drogy apod.) a chtějí svou závislost řešit. Většina těchto žen žije v Milovicích - Mladé. Zařízení umožňující léčbu matek drogově závislých je nedostatek. Zařízení, které by umožnilo léčbu matky-alkoholičky spolu s dítětem, je nedostupné. Sociální pracovnice se také potýkají s udržením motivace klientek. Pokud se závislostní situace neřeší, tyto ženy většinou péči o dítě nezvládají.

Sociální služby pro uživatele návykových látek jsou nejblíže v Nymburce, což se pro klientky může stát bariérou pro jejich využití.

Navrhovaná řešení:

- Zajištění dostupnosti sociálních služeb pro osoby závislé na návykových látkách v Milovicích.

V některých případech sociální pracovnice řeší problémy týkající se užívání návykových látek nezletilými. Dostupné služby nejsou na sledovaném území, klienti za nimi musí dojíždět.

- Jedná se především o užívání marihuany, extáze a pervitinu.
- S nitrožilními uživateli drog se sociální pracovnice setkávají zcela výjimečně.
- V poslední době se objevil nový fenomén, a to užívání léků na zklidnění (tzv. antidepresiv) udětí mladších 15 let. Situace je řešena ve spolupráci s Policií ČR, ale bohužel se v tomto případě nejedná o zneužívání návykových látek ve smyslu trestně právních předpisů.

Navrhovaná řešení:

- Zvýšení prevence a dohledu ze strany městské policie a Policie ČR.
- Osvětová a preventivní činnost na školách.
- Zapojení neziskového sektoru do terénních preventivních programů.
- Navýšení rozpočtu škol z městských rozpočtů na zajištění financování programů primární prevence.

Problémy související s nízkými rodičovskými kompetencemi

Sociální pracovnice se často setkávají s rodiči, kteří zvládající péči o děti pouze částečně. Jedná se o rodiče, jež potřebují podpořit nejen ve výchovných kompetencích, ale potřebují pomoc s běžnými úkony (ranní vstávání, úklid bytu, hygiena apod.), tzn. mezistupeň v oblasti podpory. Tito rodiče ve většině případů nepracují, jsou finančně negramotní. Dostupné organizace pracují pouze s motivovanou rodinou a ta zde často chybí. Pokud se problémy neřeší, velmi často vyústí v zanedbávání péče. Zanedbání péče a nezájem o dítě také ve většině případů souvisí s nekompetentností rodičů, kteří sami pochází ze zanedbávajícího a nepodnětného rodinného prostředí, mají finanční či bytové problémy. V ojedinělých případech sociální pracovnice řeší problém týrání.

- Tyto rodiny většinou žijí v Milovicích - Mladé.
- Konkrétní případy mohou být negramotní rodiče, kteří nezvládají zajistit školní přípravu (vzkazy si nepřečtou, dítěti s domácí přípravou nemohou pomoci).

Navrhovaná řešení:

- Navýšení personálního obsazení OŠSVZaK a zřízení detašovaného pracoviště v Milovicích se zaměřením na terénní práci (vybudování vztahu s klienty, více vzájemného kontaktu).
- Zajištění potřebných kapacit sociální služby, která by rodinu doprovázela (kontakt minimálně 1 - 2x týdně).

Specifické problémy s migrací obyvatel

Velmi specifickým problémem, zejména Milovic, je v současné době skladba obyvatel. Za posledních několik let se do Milovic přistěhovalo větší množství obyvatel, kteří jsou od počátku klienty OŠSVZaK. Jedná se o pěstounské rodiny, sociálně slabší obyvatele, rodiny s dětmi se specifickými poruchami chování, několik rodin, které mají v pěstounské péči děti se specifickými poruchami chování. Část rodin s dětmi původně pochází z pražských sídlišť (zejména Černý Most). Tyto děti se velmi rychle etablovaly do zdejšího prostředí a strhávají na sebe pozornost ostatní mládeže s rizikovým chováním. Tím do prostředí zavádí praktiky pražských sídlišť (dětské gangy, pouliční kriminalita, krádeže v obchodech, rvačky, zneužívání psychotropních látek atd.).

Navrhovaná řešení:

- Zvýšení prevence a dohledu ze strany městské policie a Policie ČR.

- Osvětová a preventivní činnost na školách.
- Zapojení neziskového sektoru do terénních preventivních programů.
- Navýšení rozpočtu škol z městských rozpočtů na zajištění financování programů primární prevence.

Problémy související s trestnou činností mladistvých

Trestná činnost, drobné krádeže, poškozování cizí věci (sprejerství, ničení městského mobiliáře), výtržnictví, výjimečně loupežná přepadení. V tomto případě je důležitá spolupráce s Policií ČR, která je hodnocena jako nadstandardní.

Situace je nejvážnější na území Milovic - Mladé, důvod je spatřován především v anonymitě obyvatel města.

Věková hranice delikventů se snižuje, přesto však mezi nezletilými delikventy stále převažují mladiství, tedy mladí lidé od 15 do 18 let. V poslední době se věková hranice zejména u trestného činu poškozování cizí věci (sprejerství) snižuje a velmi často se jedná o děti od 12 do 15 let.

Navrhovaná řešení:

- Zvýšení prevence a dohledu ze strany městské policie a Policie ČR.
- Osvětová a preventivní činnost na školách.
- Zapojení neziskového sektoru do terénních preventivních programů.
- Navýšení rozpočtu škol z městských rozpočtů na zajištění financování programů primární prevence.

Potřeby v souvislosti s trávením volného času dětí a mládeže

Jedná se o potřebu nabídky neorganizovaného a neformálního trávení volného času pro děti, jejichž rodiče si nemohou dovolit placené kroužky či jiné aktivity. Placených aktivit je v území relativní dostatek. Školská zařízení v tomto směru fungují pouze pro žáky I. stupně. V Lysé nad Labem chybí nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, v Milovicích je potřeba saturována dvěma nízkoprahovými centry, které mají relativně dostatečné kapacity. Terénní nízkoprahové služby nejsou v území dostupné, a to jak v Lysé nad Labem, tak v Milovicích. Sociální pracovnice v některých případech svým klientům „nařizují“ docházku do nízkoprahového zařízení, tento jev je vnímán negativně nejen klienty, ale i poskytovatelem této sociální služby, neboť se nejedná o motivované klienty.

- Je patrný rozdíl mezi Milovicemi – Mladou a ostatními obcemi v území. Situace vyplývá ze specifik obce, jakými jsou anonymita, chybějící rodinné vazby, absence vazeb dětí, které spolu nevyrůstaly.
- Nejžádanější službou nízkoprahového zařízení je doučování.

Navrhovaná řešení:

- Zajištění dostupnosti terénních nízkoprahových služeb.
- Navýšení kapacity nízkoprahového zařízení (především v oblasti doučování).
- Zřízení nízkoprahového centra pro děti a mládež v Lysé nad Labem, např. zřízením detašovaného pracoviště milovických nízkoprahových center nebo pod farní charitou v Lysé nad Labem.
- Vybudování Domu dětí a mládeže.

Potřeby v souvislosti s návratem dětí z ústavní výchovy

Nabytím plnoletosti mohou mladí lidé odejít z ústavního zařízení (dětského domova, výchovných ústavů). Ve většině případů se však stává, že mladí lidé často zůstávají v ústavní výchově dobrovolně i po nabytí zletilosti z důvodu dokončení střední školy (mohou zůstat až do 26 let, pokud se nepřetržitě připravují na budoucí povolání). Děti se pak vrací do původní rodiny, případně k jiným příbuzným. Pokud tuto možnost nemají (rodiny jsou dysfunkční), je třeba zajistit jim bydlení. Sociální služba domov na půli cesty je využívaná v momentě, kdy dítě zůstává v místě dětského domova či jiného zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy. V případě, že se dítě vrací a v rodině zázemí nemá, OŠSVZaK schází v tuto chvíli možnosti, jak potřebné bydlení zajistil. Jedná se o mladé lidi ohrožené sociálním vyloučením, skupinu, která je často opomíjena, ale která nutně potřebuje podporu a pomoc k zařazení do majoritní společnosti.

Navrhovaná řešení:

- Zajistit vhodné formy bydlení.
- Zajistit podporu a doprovázení poskytovateli sociálních služeb.

Spolupráce se školskými zařízeními

Škola je po rodině druhá instituce, která přichází do kontaktu s dítětem každý den. Školy v současné době důsledně nepostupují dle svých zákonných předpisů a obracejí se na OSPOD dříve, než vyčerpají veškeré možnosti, které jim ukládá školský zákon (např. výchovné komise).

Ne na všech školách v území jsou zajištěny preventivní programy, na některých školách pracují s dětmi pouze výchovní poradci.

Navrhovaná řešení:

- Zvýšit povědomí školy, že pro pomoc rodině v nouzi je její funkce klíčová, že je nutné řešit problémy dětí společně.
- Nastavit ve školách jasné postupy, jak v případě problémů postupovat.
- Zajistit preventivní programy na všech školách v území.
- Zajistit psychologické služby dle potřeby.
- Zřízení pedagogicko-psychologické poradny pro spádovou oblast Mikroregionu Polabí.
- Navýšení rozpočtu škol z městských rozpočtů na zajištění financování programů primární prevence.

Často řešené situace v oblasti náhradní rodinné péče

V lokalitě převažuje příbuzenská pěstounská péče. Důvodem pěstounské péče jsou selhávající rodiče, kteří např. užívají návykové látky, alkohol či jsou ve výkonu trestu odnětí svobody a nemohou se starat o své děti, nebo rodiče, kteří děti nechtějí. Jedná se většinou o romské rodiny, kdy roli rodičů nahrazují prarodiče. Specifickým problémem příbuzenské pěstounské péče jsou vztahové problémy – vztahy mezi pěstouny (tedy ve většině případů prarodiči) a biologickými rodiči dítěte/dětí. V některých případech se prarodiče snaží omezit kontakt rodičů s dětmi (sami nestojí o kontakt se svými dětmi, nechtějí, aby se s nimi stýkala vnoučata, ztratili v ně důvěru), přestože zajištění tohoto kontaktu je jejich povinností. Jelikož, jak jsme zmínili, se ve většině případů jedná o romské rodiny, je nutné odlišovat specifika romské a majoritní populace, především funkci širší rodiny, zvyky a tradice, odlišné způsoby řešení problematických situací a tedy i odlišné potřeby. Řešení problémů v rámci rodiny (bez účasti sociálních pracovnic) je pro romskou komunitu typické. Stále častějším jevem je příbuzenská péče, která je zcela účelová, a to díky finančním odměnám pěstounů, kdy sociální pracovnice nemá zákonné důvody toto účelové jednání eliminovat. V uvedeném případě účelového jednání se se jedná zejména o romskou populaci. Rovněž je pro sociální pracovnice zcela neřešitelným problémem situace, kdy pěstounská péče je nefunkční, pěstouni ve výchově selhávají, po nějaké době se zjistí, že nemají dostatečné kompetence, ale mají pověření z KÚ Středočeského kraje, které je pro nařízení pěstounské péče limitující. Zrušit nefunkční pěstounskou péči je ze zákona „de facto“ nemožné.

Někteří pěstouni, především z řad příbuzenských pěstounů, jsou negramotní, neorientovaní. Těmto sociálně slabým pěstounům je nutné zajistit podporu. Sami často nezvládali péči o vlastní děti, ale to však již není důvod, proč by se sami nemohli stát pěstouny. Je nutné je doprovázet při řešení různých záležitostí. Jedná se o činnosti, které je potřeba zajistit navazujícími službami.
Pokud jsou prarodiče negramotní, problém může nastat v rámci školní docházky (přestože ve školce vše fungovalo velmi dobře, kdy komunikace mezi školkou a pěstouny probíhala ústně). Tito rodiče potřebují doprovázející organizace.

Navrhovaná řešení:

- Zajištění dostupnosti terénních služeb na podporu rodin.

Nepříbuzenská pěstounská péče je odlišná od pěstounské péče příbuzenské. Tato skupina pěstounů se nemusí vypořádávat se vztahovými problémy, lépe si uvědomuje svou roli, prošla potřebnými školeními, umí lépe pracovat s danou situací, ví, na koho se v případě potřeby obrátit. Spolupráce s doprovázejícími organizacemi je dle sociálních pracovnic velmi přínosná. Pěstounská rodina si organizaci sama vybírá na základě nabídky. V některých případech však sociální pracovnice narážejí na nepřesné definování úkonů doprovázející organizace (např. nerozumí proplácení psychologických služeb, které doprovázející organizace požadují). Ve spádové oblasti ORP se využívají zejména dvě doprovázející organizace, které svou kapacitou postačují na poptávku odboru.

V této souvislosti byla zmíněna problematika svěření dítěte do péče jiné osoby než rodiče. Jedná se o případy, kdy bylo dítě svěřeno příbuzným (prarodičům) za podmínky stanovení vyživovací povinnosti rodičů. Tuto svou povinnost však často rodiče neplní, a přestože prarodiče mají právo výživné soudně vymáhat, uchylují se k tomuto kroku pouze výjimečně. Časem se však potřeby dětí úměrně s věkem zvyšují a zároveň se stává, že prarodičům ubývají finanční prostředky v důsledku odchodu do starobního důchodu, nemoci apod. Tyto rodiny se také dostávají do dalších podobných problémů jako pěstounské rodiny (výchovné problémy, kontakt s rodiči, vzdělávací problémy apod.), na rozdíl od pěstounských rodin však nemají k dispozici potřebnou pomoc a podporu. V těchto případech sociální pracovnice klienty motivují k přechodu do pěstounské péče.

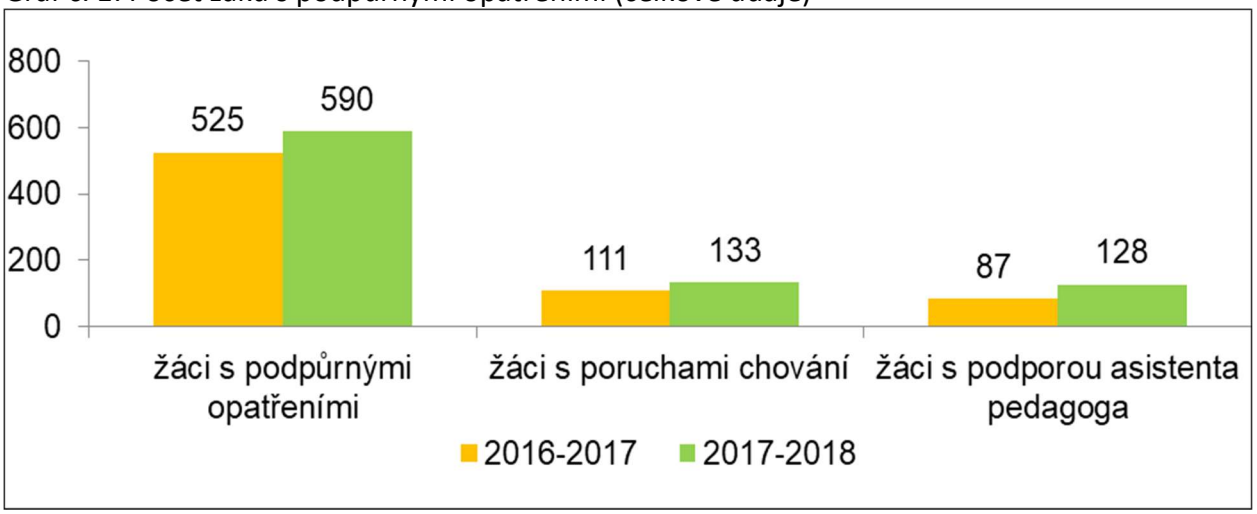
- Pokud se prarodiče stanou pěstouny, získávají finanční podporu od státu a mohou využívat služeb neziskového sektoru. Pokud se tak nestane, pomoc a podporu těchto organizací suplují sociální pracovnice.

Součástí agendy pracovnic je i agenda, týkající se dětí, které jsou vhodné k osvojeníO osvojení rozhoduje soud na návrh orgánu sociálně-právní ochrany dětí jako opatrovníka dítěte, popřípadě na návrh rodiče dítěte. V rámci agendy sociálních pracovnic je nutné zajistit pro soudní jednání potřebné dokumenty, to se však vždy nepodaří v potřebných termínech. Problémem se stávají psychologické, případně neurologické posudky (především v případech, kdy je dítě v přechodné pěstounské péči). Sociální pracovnice také zmiňovaly náročnou komunikaci s KÚ Středočeského kraje ohledně pěstounství a osvojení.

3.3. Potřeby v oblasti poradenských služeb

Na území Mikroregionu Polabí se nachází 7 základních škol s 3193 žáky a 2 střední školy s 377 studenty (údaje za školní rok 2018/2019).

Graf č. 1: Počet žáků s podpůrnými opatřeními (celkové údaje)

V okrese Nymburk v současné době funguje jediná pedagogicko-psychologická poradna, která kapacitně nestačí pokrýt všechny zájemce ve spádové oblasti. Objednací doby jsou neúměrně dlouhé a mnohonásobně překračují čas určený vyhláškou č. 27 ze dne 21. ledna 2016 o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění vyhlášky č. 270/2016 Sb. a vyhlášky č. 416/2017 Sb., která stanovuje povinnost pro školská poradenská zařízení uzavřít celou diagnostiku do 3 měsíců ode dne objednání, a to i se stanovením a zasláním podpůrných opatření škole i rodině dítěte. Zaznamenali jsme ze strany škol i další výhrady k tomuto poradenskému zařízení, jednalo se o abnormálně dlouhé čekací doby, obecnost stanovených podpůrných opatření, absenci metodického vedení a metodických návštěv a faktické chyby ve zprávách.

<u>Další zaznamenané problémy v území:</u>

- Nedostatek dětských psychologů a psychiatrů.
- Nedostupnost psychoterapeutických služeb.
- Dopravní nedostupnost rodinného poradenství pro některé rodiny.
- Dopravní nedostupnost SVP a etopedické péče pro některé rodiny.
- Absence „psychohygieny“ pro pedagogy.
- Absence finančně dostupného právního poradenství.

- Absence zařízení pro podporu vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem.
- Absence doučování pro žáky se sociokulturním znevýhodněním.
- Absence doučování pro žáky z nepodnětného rodinného prostředí.
- Absence nízkoprahové služby pro děti a mládež v Lysé nad Labem.
- Absence volnočasových aktivit pro děti ze sociálně slabých rodin.
- Absence výuky finanční gramotnosti, vedení domácnosti apod.
- Kapacitní dostupnost logopedických poraden a klinické logopedie.

3.4. Potřeby seniorů a osob se zdravotním postižením

Potřeby seniorů a osob se zdravotním postižením ve vazbě k terénním sociálním službám

Oslovení senioři vykazovali přání být co nejdéle soběstačtí a co nejdéle žít ve svém prostředí.

V této souvislosti bychom se rádi zmínili především o potřebách pečujících rodin, které se rozhodnou o nesoběstačného seniora či osobu se zdravotním postižením pečovat doma. Tyto rodiny je třeba podporovat, zajistit jim dostatečnou nabídku dostupných služeb, především z oblasti respitní péče. Nesmíme zapomínat, že syndromem vyhoření jsou pečující osoby ohroženy stejnou měrou jako ostatní pomáhající profese v sociálních službách.

Doporučení:

- Zajištění dostupnosti odlehčovacích služeb (jako pomoc pečujícím rodinám), krátkodobých pobytových služeb (stacionáře, centra denních služeb, „školek pro důchodce“ apod.).
- Podpora sociální služby denního a týdenního stacionáře.
- Monitoring kvality terénních sociálních služeb (časová flexibilita, důraz na individuální plánování, sociální práci s klienty apod.).
- Zajištění a fungování „pohotovostních“ kapacit služeb s možností reakce na akutní potřeby klientů či zájemců o službu.
- Dle potřeby zvyšování kapacity pečovatelské služby, zajištění dostupnosti služby na odpolední a víkendové časy.
- Důraz na sociální aktivizaci, tedy zachování sociálních kontaktů, prevence vyčleňování seniorů ze společenského prostředí.

Potřeby seniorů a osob se zdravotním postižením ve vazbě k pobytovým sociálním službám

Přestože lidé chtějí stárnout doma, oslovení senioři očekávají, že budou časem potřebovat umístit do pobytového zařízení – domova pro seniory. Senioři si tak představují, že v případě, kdy se jejich soběstačnost sníží natolik, že již nebude možné, aby žili sami ve své původní domácnosti a pomoc ze strany terénních sociálních služeb či ze strany rodinných příslušníků bude nedostačující nebo nebude dostupná vůbec, přijde na řadu péče institucionální. Zájem o pobytové zařízení vychází především z jejich potřeby mít jistotu, že péče bude zajištěna i v momentě, kdy výše zmíněné způsoby péče budou nedostačující či nebudou k dispozici.

Velmi důležité je, aby senior, v případě umístění do pobytového zařízení, zůstával stále blízko své rodiny, kamarádů, známých, pokud možno přímo v zařízení v obci, kde žijí, případně v blízkých větších městech.

Doporučení:

- Zajistit dostupnost pobytových sociálních služeb (domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem) v území dle potřeby.
- Řešit rekonstrukci/přestěhování Domova Na Zámku.

Potřeby seniorů a osob se zdravotním postižením mimo oblast sociálních služeb

Jelikož u seniorů převládá jednoznačná preference setrvání ve své vlastní domácnosti za pomoci rodiny či sociálních pracovníků, považujeme za velmi důležité podporovat život seniorů především v jejich přirozeném prostředí. V této souvislosti chceme nejprve zdůraznit, že řešení níže jmenovaných potřeb seniorů a osob se zdravotním postižením má nejen vliv na kvalitu jejich života (především v souvislosti s mírou jejich soběstačností a bezpečí), prodlužuje dobu, kdy lidé setrvávají v domácím prostředí a tím mají vliv na zefektivnění využívání sociálních služeb.

Podpora pečujících rodin

V průběhu našich diskusí se senioři i zástupci poskytovatelů sociálních služeb shodli, že úloha rodiny je v péči o své starší příslušníky nenahraditelná a nelze ji suplovat žádnými institucemi. Tento postoj zajisté vyplývá z již zmíněných tradičních hodnot morální povinnosti a odpovědnosti pečovat o své blízké v rámci rodiny. Potřeby rodinných pečujících však stále zůstávají na okraji zájmu, přestože je péče o stárnoucího člena rodiny velmi náročná a dotýká se nezanedbatelného počtu domácností, který se neustále zvyšuje.

Přestože pečující mají velmi podobné základní potřeby a řeší stejné obecné problémy, jedná se o velmi heterogenní skupinu obyvatel. Každá pečující rodina má své speciální potřeby, které vyplývají ze zdravotního stavu seniora a míry jeho závislosti. Je nutné si ale uvědomit, že druh zdravotního postižení seniora není to jediné, co ovlivňuje náročnost péče. Nároky na pečující osobu jsou ovlivněny také počtem osob, se kterými se na péči podílí. V rámci péče o seniora je běžné, že se v péči střídá celá rodina.

Doporučení:

- Zajistit rodinám podporu, jejímž výsledkem by měla být podpora osob, které se starají o své blízké, omezení jejich společenské izolace, napomoci zvládání náročné situace, předcházení syndromu vyhoření.
- Individuální podpora pečujících osob.
- Podpora informovanosti pečujících.

Zajištění dostatečné míry informovanosti o možnostech podpory, pomoci a péče

Senioři nebyli vždy dostatečně informováni o možnostech péče, podpory a pomoci, které jsou v území dostupné. Dle našich zjištění se jako optimální jeví seniory informovat především prostřednictvím lékařů (uvědomujeme si však složitost tohoto postupu), místního tisku a letáků, případně prostřednictvím aktivních seniorů či seniorských organizací.

Doporučení:

- Zajištění dostupnosti srozumitelných a dostupných informací o sociálních službách a službách návazných.
- Zacílení informací přímo na seniory prostřednictvím jim přátelských komunikačních kanálů.
- Zajistit informovanost lékařů – předávání informací o finančních příspěvcích, kompenzačních pomůckách apod. (byla by vhodná brožura, která by byla k dispozici v čekárně)

Zajištění aktivit pro seniory

Dalším důležitým tématem v rámci našeho šetření byla potřeba sdružování a vyplnění volného času seniorů a osob se zdravotním handicapem. Seniorům by měla být nabídnuta možnost zájmové, sportovní a kulturní činnosti, která by naplňovala jejich volný čas tak, jak jim to zdravotní stav dovolí. Tyto aktivity pak slouží jako prevence rizikových jevů (osamocení, sociální izolace, pocity zbytečnosti, deprese), zvýšení míry psychické pohody seniorů, prodloužení doby, kdy senior setrvává v domácím prostředí, společenské zapojení seniorů a také například i zvýšení respektu společnosti k seniorům.

V území působí několik seniorských klubů a organizací (např. Kavárnička, dva kluby důchodců v Lysé nad Labem, aktivity zajišťuje také Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých České republiky, z.s., někteří poskytovatelé sociálních služeb či místní knihovny). Dle oslovených seniorů nabídka aktivit v území je v současné době dostatečná, stává se však, že nabízených aktivit se účastní stejná skupinka lidí. V území stále žije nezanedbatelný podíl opuštěných starých lidí, kteří nikoho nemají, nikdo se o ně nestará. Tito lidé často ani nevycházejí z domu, s nikým se nestýkají, nemají známé, přátele. V této souvislosti považujeme za velmi důležitou depistáž, kterou mohou vykonávat sociální pracovnice městských či obecních úřadů .

S tématem podpory seniorů velmi úzce souvisí dobrovolnictví. Kontakt seniorů s určitým zdravotním omezením mohou zajišťovat nejenom rodinní příslušníci či sociální pracovníci, ale i dobrovolníci, kteří se mohou rekrutovat z řad mladých lidí, případně z řad aktivních seniorů.

Doporučení:

- Udržení současné podpory seniorských aktivit ze strany města.
- Pravidelný monitoring nabídky volnočasových aktivit cílených na skupinu seniorů.
- Zajištění podpory a ocenění aktivních seniorů, kteří se o volnočasové aktivity starají.
- Zajištění dostatečné informovanosti seniorů.
- Podpora aktivit cílených na seniory se zdravotními omezeními.
- Podpora akcí cílených na osamělé seniory.
- Podpora aktivit seniorských klubů a spolků, jejichž cílem je prevence osamělosti a sociální izolovanosti seniorů (pozvánky k účasti formou osobních pozvánek, akce typu „přiveďte svého souseda/sousedku“, kontakt s členy klubů a zájmových spolků, kteří se již ze zdravotních důvodů pravidelných akcí nemohou účastnit apod.).
- Zajištění návštěv osamělých seniorů v jejich domácnostech.

Dostupnosti lékařů

V rámci našich diskusí jsme zaznamenali také problémy s dostupností zdravotní péče, byl zmiňován nedostatek lékařů, především specialistů (v území chybí geriatrická, ortopedická či kožní ambulance), absence pohotovostní služby. V regionu chybí dostatečné kapacity psychiatrické péče.

Zajištění bezbariérovosti a údržby veřejných prostranství

- Pro seniory je důležitý bezpečný pohyb po městě či obci, tak, aby mohli žít plnohodnotný život v rámci dané komunity. V této souvislosti zmiňujeme důležitost bezbariérových vchodů do obchodů, lékařských ordinací a veřejných budov, stav komunikací a přechodů, potřebnost nízkopodlažních/bezbariérových autobusů. S problémy se starší osoby setkávají také na nádraží ČD v Lysé nad Labem: Ne všechnanástupiště mají bezbariérový přístup. Je třeba si uvědomit, že v regionu jezdí mnoho starších lidí na kole, ne vždy je pro ně však tento způsob dopravy bezpečný.

Za velmi problematickou byla označena trasa ze sídliště. Senioři opakovaně zmiňovali, že je třeba podporovat výstavbu cyklotras ve městě.

Doporučení:

- Zajistit péči o veřejná prostranství (údržba veřejné zeleně, častější svoz odpadu, zajištění dostatku laviček a odpočinkových zón).
- Zajistit bezbariérovost nádraží ČD.
- Podporovat výstavbu cyklotras.

Oblast bydlení

Vliv na míru soběstačnosti a sociální izolovanost může mít také nevhodně uzpůsobené bydlení seniora či osoby se zdravotním postižením; kvalita vybavení a uzpůsobení bytu má přímý dopad na to, jak dlouho si v něm senior bude moci zachovat svou nezávislost, případně, jak dlouho v něm bude moci za určité podpory žít. Pokud je pro seniory stávající bydlení nevyhovující, měli by mít možnost výměny.

V území se nachází tzv. domy s pečovatelskou službou (DPS) v Lysé nad Labem, v Milovicích a v Kounicích. Dle našich zjištění poptávka po těchto typech bytů převyšuje současnou nabídku. V rámci diskusí se seniory byly v několika případech zmíněny byty v projektu Slunéčková zahrada: Některé z bytů Slunéčkové zahrady byly v minulých letech nabídnuty lidem, kteří měli podanou žádost k přijetí do DPS. Jedná se o vyhovující byty ve smyslu bezbariérovosti, náklady spojené s bydlením zde se však průběžně zvyšují a někteří senioři jsou v situaci, kdy se jim nedostává financí na zajištění kvalitní stravy, nákup léků apod. Nejedná se o byty v režimu domu s pečovatelskou službou (DPS).

Jelikož dle našich zjištění je v území zajištěna dostupná terénní pečovatelská služba (která reaguje na individuální potřeby klientů), není třeba navyšovat počet bytů v tzv. domech s pečovatelskou službou, ale je třeba zajistit dostatek bezbariérových, malometrážních bytů s regulovaným nájemným.

V souvislosti s vyhovujícím a uzpůsobeným bydlením je třeba zmínit prevenci sociálního vyloučení a osamělosti, zvýšení bezpečí seniorů a jejich soběstačnosti, a to především prodloužení doby, kdy senior setrvává v domácím prostředí a tím zefektivnění využívání sociálních služeb.

Doporučení:

- Pravidelný monitoring situace seniorů a osob se zdravotním postižením, kteří žijí ve v domech bez výtahu (ve spolupráci s pečovatelskou službou, lékaři apod.).
- Pravidelný monitoring bytové situace osamělých seniorů a osob se zdravotním postižením (ve spolupráci s pečovatelskou službou, lékaři apod.).
- Pravidelný monitoring životních podmínek seniorů a osob se zdravotním postižením.
- Zajištění nabídky alternativních forem bydlení v případě nepříznivé bytové situace seniorů a osob se zdravotním postižením pomocí zajištění dostatečné nabídky malometrážních a bezbariérových bytů.
- Zajištění nabídky chráněného bydlení pro osoby se zdravotním postižením.

Potřeby seniorů a osob se zdravotním postižením v oblasti dopravy

Služba Senior taxi funguje od března do června 2018 v pilotním projektu, v rámci kterého v prvním měsíci bylo uskutečněno 100 jízd, v červnu již 227 jízd. Od července 2018 do současné doby Senior taxi funguje již na základě smlouvy.

Za celou dobu provozu bylo zaevidováno 275 uživatelů, na OŠSVZaK bylo doposud vydáno 171 ks průkazek Senior taxi.

Počet jízd uskutečněných za jednotlivé měsíce postupně narůstal, nejvíce jízd bylo realizováno v měsíci březnu 2019 a to 327 jízd.

Tabulka č. 1. Počet realizovaných jízd a počet klientů služby Senior taxi

	LEDEN 2019	ÚNOR 2019	BŘEZEN 2019	DUBEN 2019
Počet jízd	290	271	327	311
Počet klientů	72	63	81	70

Zdroj: ADDUCO RBS, s.r.o.

V rámci hodnocení účelu cesty bylo zjištěno, že z počtu 1199 jízd bylo 63 % k lékaři, 17 % za službami (kadeřník, Česká pošta, Česká spořitelna atd.), 16 % jízd na nákupy a 4 % ostatních jízd zejména na nádraží ČD.

Tabulka č. 2. Účel využití služby Senior taxi v jednotlivých měsících (data v %)

	LEDEN 2019	ÚNOR 2019	BŘEZEN 2019	DUBEN 2019
Lékař	62	61	66	64
Nákupy	20	20	14	15
Služby	15	16	15	16
Ostatní	3	4	4	5

Zdroj: ADDUCO RBS, s.r.o.

Uživatelé služby vykazují se službou spokojenost a zájem využívat službu i v budoucnu.

<u>Doporučení:</u>

- Informace o službě jsou seniorům poskytovány především prostřednictvím letáků. Přesto však někteří účastníci diskusí neměli dostatek informací. Z tohoto důvodu bylo doporučeno informovat o této službě obyvatele města opakovaně v Lyských listech (místní periodikum).
- Dále je vhodné zachovat označení vozu, informovat tímto způsobem obyvatele Lysé nad Labem, že je služba určena nejen pro seniory, ale také pro osoby se zdravotním postižením.
- Důležité je zajistit flexibilitu služby ve vztahu k aktuálním potřebám klientů (např. místa, kam dojíždí, aktualizovat dle konkrétních potřeb).

Potřeby seniorů a osob se zdravotním postižením – zaměřeno na obyvatele Milovic

- Chybí poliklinika (odborní lékaři).
- Chybějící zastávky místní veřejné dopravy (v blízkosti obchodů Penny Market a Tesco)
- Chybí možnosti kulturního vyžití pro osoby se zdravotním postižením a seniory.
- Chybí lékařská pohotovostní služba.
- Nedostatek laviček na trasách, kde se senioři pohybují.
- Absence veřejných záchodků.
- Absence sociálního bydlení.

Doporučení:

- Při plánování výstavby sociálního bydlení pro seniory zohledňovat lokalitu vzhledem k potřebám potencionálních obyvatel (zastávky MHD, zelené plochy, hlučnost apod.).
- Zajistit informovanost seniorů o možných aktivitách (např. vytvořit mapu města, kde by byly zaznamenané možnosti venkovních aktivit apod.).
- Využít budovy v majetku města pro účely sociálního bydlení (s ohledem na problematiku plánované privatizace bytů).
- Zajistit včasnou distribuci listů Echo po celém městě (Braniborská, Topolová, Spojovací, U Sokolovny). Zajistit distribuci listů Echo mimo distribuci letáků (lidé periodikum omylem vyhodí společně s letáky).
- Zvýšit prostor, který je v Echu věnován tématům týkajících se obyvatel v seniorském věku.
- Zajistit dostupnost malometrážního, bezbariérového bydlení pro seniory (CS – senioři žijící ve vyšších patrech obytných domů bez výtahu, osamělí senioři, senioři s nedostatkem finančních prostředků).
- Vybudovat zastávku MHD u obchodního centra.
- Zvýšit počet kulturních akcí pro seniory (vybudovat kino, divadelní sál, kulturní sál).
- Zajistit rozmístění laviček v ulici Průběžná (trasa k Jednotě), od Penny Marketu k radnici, v lesoparku, na trase ke hřbitovu.
- Zajistit dostupnost veřejných záchodků přístupných i o víkendech v blízkosti nákupního centra, na nádraží.

- Vybudovat seniorské streetworkoutového hřiště, případně další venkovní prostory pro sportovně společenské vyžití seniorů (ruské kuželky, pétanque).
- Akce pro seniory nabízet v průběhu celého týdne, zajistit informovanost o akcích pro seniory. Zajistit dostatečné informování seniorů (webové stránky města, periodikum Echo).

3.5. Potřeby osob ohrožených sociálním vyloučením žijících v menších obcích ORP

Potřeby v oblasti dostupnosti sociálních služeb

Obce v území mají uzavřené veřejnoprávní smlouvy o přistoupení ke smlouvě o pověření k poskytování služby obecného hospodářského zájmu a o poskytnutí dotace s Centrem sociálních a zdravotních služeb Poděbrady o.p.s. Tato organizace poskytuje v terénní i ambulantní formě osobní asistenci, pečovatelskou službu a odlehčovací služby, dále mohou klienti využívat její denní stacionáře (V Poděbradech, Sánech, Nymburce, Městci Králové a v Milovicích). Služby jsou určeny seniorům a osobám se zdravotním postižením.

Jako problematická oblast se jeví zajištění dostupnosti služeb pro osoby ohrožené sociálním vyloučením, tedy konkrétně osoby v nepříznivé finanční situaci, osoby ohrožené ztrátou bydlení a osoby závislé na návykových látkách.

Obec Kounice disponuje 11 tzv. sociálními byty. V současné době jsou tyto byty využívány matkami samoživitelkami, mladými učiteli apod. Pokud další obce v regionu vlastní byty, jedná se ve většině případů o byty ve školách, které jsou pronajímány učitelům.

Obce Stratov a Přerov nad Labem v současné době plánují realizaci výstavby domu s pečovatelskou službou. Obec Stará Lysá vlastní bytový dům v Milovicích, který komerčně pronajímá za účelem zvýšení příjmu obce. V této souvislosti pak vedení obce často řeší problémy s nájemci (zadluženými rodinami s dětmi) s OŠVZaK Lysá nad Labem.

Problémy některé obce řeší v souvislosti s cizinci, kteří obývají soukromé domy v obcích (domy jsou pronajímány a užívány jako neoficiální ubytovny).

Některé obce se snaží obyvatelům v exekuci pomoci, velmi často formou „sousedské výpomoci“ – uskladněním majetku apod.

Pokud se v obcích řeší problémy s osobami závislými na návykových látkách, starostové se obrací na Policii ČR.

V některých obcích fungují tzv. výbory pro sociální služby či sociální výbory (např. obec Semice), v některých se sociální oblasti věnuje jeden člověk ze zastupitelstva, především z důvodu, že mu je tato oblast blízká.

Průřezovým tématem rozhovorů byla informovanost obyvatel o možných formách pomoci a podpory. Konkrétně jsme diskutovali např. o povědomí obyvatel, o možnostech, které nabízí Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.. Obce každoročně tohoto poskytovatele finančně podporují (na základě smlouvy), přesto v některých obcích tyto služby nevyužívá žádný obyvatel.

Pokud jsme se zaměřili na problémy starostů, jako ne vždy jednoduchá je vnímána situace, kdy se obec stává opatrovníkem. Neexistuje však řádná metodická průprava pracovníků, kteří tuto roli na obcích zastávají. Starostové obcí tak s opatrovanci nakupují, realizují platby za nákupy a služby, zařizují jim sociální a zdravotní péči. V této souvislosti se často obrací na Odbor školství, sociálních věcí, zdravotnictví a kultury Lysá nad Labem, který je vnímán jako zásadní a důležitá opora v rámci uvedených úkonů.

Potřeby v oblasti zdravotních služeb a občanské vybavenosti

Zásadní problémy byly zmiňovány v souvislosti se současným trendem odchodu lékařů z venkovských lokalit. Stávající lékaři odcházejí do starobního důchodu a obcím se nedaří oslovit lékaře nové, a to ani z řad absolventů lékařských fakult.

Další problémy souvisí se současným trendem odchodu České pošty, a.s. z malých měst a uzavření smluv s třetí stranou (Pošta Partner). Rozsah poskytovaných poštovních služeb by měl odpovídat klasické poště, bohužel ne vždy tomu tak je (pošta chodí se zpožděním apod.). V oblasti služeb pak v některých obcích zcela chybí obchody se základními potravinami, starostové si také stěžovali, že je velký problém udržet v obci „hospodu“.

Do uvedené oblasti spadají i volnočasové aktivity dostupné obyvatelům menších obcí v území.

V obcích fungují hasiči, kluby důchodců, organizace Sokol, kluby maminek apod. Míra jejich aktivit v rámci místní komunity se velmi liší.

Senioři v území také často využívají volnočasových aktivit, které nabízí Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s. (Šikovné ruce našich seniorů, kulturní zájezdy, kulturní programy v Milovicích apod.). V regionu zapojení do volnočasových aktivit nabízí i Svaz postižených civilizačními chorobami v ČR, z.s.- základní organizace Lysá nad Labem.

Zájmové aktivity jsou také nabízeny dětem v rámci místních základních škol (např. obec Semice zájmové kroužky zcela dotuje). V některých obcích jsou zřízena tzv. mateřská centra či kluby (např. obec Ostrá), tyto aktivity jsou vždy ovlivněny aktivitou rodičů.

Obce v území se snaží upravovat veřejná prostranství k volnočasovým aktivitám – vznikají workoutová hřiště či dětská hřiště.

4. ZÁVĚR

V rámci našich šetření jsme se zaměřili především na tyto cílové skupiny:

- Děti a mládež
- Rodiny s dětmi
- Senioři
- Osoby se zdravotním postižením

V rámci našich šetření vyplynuly tyto oblasti, na které by bylo vhodné se v rámci dalšího zefektivňování a zkvalitňování podpory, péče a pomoci zaměřit:

DĚTI A MLÁDEŽ

- V lokalitě by bylo vhodné podpořit tuto skupinu realizací terénního programu (viz terénní sociální práce s dětmi a mládeží), dále úpravou venkovních prostor vybavených např. přístřešky (viz venkovní prostor/hřiště pro mladistvé) či renovací a výstavbou dalších hřišť pro sportovní a jiné vyžití.
- V Lysé nad Labem chybí nízkoprahové zařízení pro děti a mládež.
- Vzhledem k výskytu některých rizikových jevů a potřebnosti sociálních služeb by bylo vhodné diskutovat navázání intenzivnější spolupráce úřadu (zejména kurátorů pro děti a mládež), neziskového sektoru, policie (státní či městské), základních škol a dalších institucí zabývajících se problematikou dětí a mládeže, a to za účelem společné koordinace činnosti vedoucí k efektivnímu řešení dané situace, a tím ke snížení výskytu sociálně rizikových jevů v lokalitě.

RODINY S DĚTMI

- Naše šetření zřetelně ukázalo potřebu vzniku nových služeb pro ohrožené rodiny a děti a rozšíření kapacit služeb stávajících. Jednalo se především o služby v oblasti psychologických (mediace, rodinné poradenství, dětský psycholog), terapeutických a psychiatrických služeb, služby zaměřené na sanaci rodiny a terénní práci s rodinou a službu krizové pomoci. Bylo také doporučeno navýšení personálního obsazení OSSVZaK a zřízení detašovaného pracoviště v Milovicích se zaměřením na terénní práci (vybudování vztahu s klienty, více vzájemného kontaktu).
- Pro efektivní pomoc ohroženým rodinám a dětem je také zásadní, aby zainteresované subjekty z rezortu školství a zdravotnictví, poskytovatelé volnočasových aktivit, poskytovatelé poradenských, terapeutických a terénních služeb a orgány sociálně-právní ochrany dětí spolu komunikovaly a vzájemně spolupracovaly, tak, aby dokázaly společně posoudit a řešit situaci ohrožené rodiny či ohroženého dítěte.

- V lokalitě nejsou dostupné potřebné stupně bydlení, které by odpovídaly schopnostem a situaci jednotlivých rodin. Pravidla pro přidělování městských bytů jsou nastavena tak, že jsou absolutně nedostupné pro větší část cílové skupiny OŠSVZaK.

SENIOŘI A OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

- Senioři a osoby se zdravotním postižením chtějí co nejdéle setrvat ve svém přirozeném prostředí, umožní jim to:
  - Bezpečný domov

  Pro seniory je velmi důležité žít v bezpečném prostředí, potřebují mít možnost bezpečného pohybu „na ulici“, bezpečného „cestování“ a bezpečného pohybu ve své vlastní domácnosti.
  - Dostupnost služeb

  Jedná se o dostupnost služeb úklidu, dovážky obědů, služby prádelny, drobných opravy v domácnosti apod. Důležité je také zajistit flexibilitu služby Senior taxi ve vztahu k aktuálním potřebám klientů (např. místa, kam dojíždí, aktualizovat dle konkrétních potřeb).
  - Dostupnost terénních a ambulantních sociálních služeb
  - Dostupnost zdravotní péče

  V rámci našich diskusí jsme zaznamenali také problémy s dostupností zdravotní péče, byl zmiňován nedostatek lékařů, především specialistů (v území chybí geriatrická, ortopedická či kožní ambulance), absence pohotovostní služby. V regionu chybí dostatečné kapacity psychiatrické péče.
  - Podpora rodiny, přátel, komunity

  Péče a podpora rodiny je pro seniory a osoby se zdravotním postižením velmi důležitá. Z těchto důvodů jsme se v rámci našeho šetření s osobami pečujícími setkávali, a tak jsme se také částečně dotkli této problematiky. Klíčová témata byla informovanost o možnostech péče, znalost problematiky, finance, přístup lékařů, kompenzační pomůcky a v neposlední řadě chybějící sociální služby. Je důležité zajistit podporu, jejímž výsledkem by měla být podpora osob, které se starají o své blízké, omezení jejich společenské izolace, napomoci zvládání náročné situace, předcházení syndromu vyhoření.
  - Informovanost

  Senioři nebyli vždy dostatečně informováni o možnostech péče, podpory a pomoci, které jsou v území dostupné. Dle našich zjištění se jako optimální jeví seniory informovat především prostřednictvím lékařů (uvědomujeme si však složitost tohoto postupu), místního tisku a letáků, případně prostřednictvím aktivních seniorů či seniorských organizací.
  - Volnočasové aktivity a možnosti realizace

    V této souvislosti považujeme za velmi důležitou i depistáž, kterou mohou vykonávat sociální pracovnicea vyhledané osoby nakontaktovat na místní seniorské kluby.

- V rámci našeho šetření byla zmiňována i důležitost výstavby nového domova pro seniory Senioři chtějí v případě umístění do pobytového zařízení zůstávat stále blízko své rodiny, přátel, známých, pokud možno přímo v zařízení v místě, kde prožili svůj život.

5. PŘÍLOHA – SLOVNÍČEK POJMŮ

Domy s pečovatelskou službou tzv. DPS

Jedná se o domy s byty zvláštního určení s pečovatelskou službou.

Dostupnost sociálních služeb

Pojem dostupnost je při plánování sociálních služeb běžně používán, označuje však mnoho různých významů v jednom. V kontextu této analýzy byl pojem dostupnost (pokud není uvedeno jinak) používán ve významu existence, přítomnost služby v nějakém místě, území či regionu.

Zpracovatelé jsou si vědomi i dalších podstatných významů a rozměrů dostupnosti sociálních služeb[3], které je nezbytné řešit při plánování sítě sociálních služeb a které hrají roli při samotném poskytování sociálních služeb.

Lidé se zdravotním postižením

Lidé se zdravotním postižením nejsou v rámci české legislativy jednotně a jasně uchopeni. Každý systém zabezpečení a péče o zdravotně postižené občany používá svou vlastní definici, která odpovídá vždy pouze danému specifickému účelu a je zpracovaná v související právní normě.

Pro oblast sociálních služeb (jejich plánování a poskytování) je klíčové, zaměřit se na situace[4], kdy zdravotní postižení u člověka znesnadňuje či přímo znemožňuje zvládat nejrůznější (v životě běžné) aktivity. Situace, kdy zdravotní postižení zabraňuje lidem (nebo výrazné ztěžuje) fungovat v osobním životě i standardních sociálních interakcích způsobem, který je běžně očekáván u lidí bez postižení.

Obec s rozšířenou působností (ORP, obce III typu)

Obce s rozšířenou působností představují typ obcí vykonávajících státní správu v přenesené působnosti. Jsou obcemi s nejširším rozsahem výkonu státní správy v přenesené působnosti. V jimi spravovaném území se nacházejí i obce s pověřeným úřadem.

[3] Kapacitní dostupnost, dopravní dostupnost, finanční dostupnost, informační dostupnost, psychologická dostupnost, apod.
[4] Nepříznivé sociální situace – viz Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění, § 2

Obec s pověřeným obecním úřadem (obce II typu)

Obec, na kterou stát přenáší část svých pravomocí, ovšem ne v takovém rozsahu, v jakém ji přenáší na obec s rozšířenou působností. Je to tedy obec menší než obec s rozšířenou působností a vždy spadá do správního obvodu nějaké obce s rozšířenou působností.

OSPOD

Orgán sociálně-právní ochrany dětí je státní orgán, který má zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, přidělené toto postavení v sociálně-právní ochraně dětí. Jedná se především o obecní a krajské úřady. Největší rozsah pravomocí (včetně případného opatrovnictví dětí) mají obecní úřady obcí s rozšířenou působností; zpravidla jde o městské úřady, které mívají pro tuto kompetenci ustanovený odbor péče o děti a mládež. Dětmi se podle zmíněného zákona rozumí všechny nezletilé osoby.

Senior

Za seniora označujeme osobu ve věku 65 a starší.